

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Virastojen (elinvoimakeskukset sekä Lupa- ja valvontavirasto) välinen yhteistyö on määritelty niukasti, vaikka sitä yleisesti korostetaan.

Tehtävien jako Lupa- ja valvontaviraston sekä elinvoimakeskusten välillä vaatii selvennystä. Esimerkiksi liite 4 (s. 164, 204), mukaan Lupa- ja valvontavirasto hoitaisi ilmastotyön osalta ilmastotoimien koordinointia ja elinvoimakeskusten tehtäviin on esitetty säädettäväksi ilmastotyön edistämistä koskeva tehtävä. Elinvoimakeskuksia koskevassa asetusalunoksesta on ilmastotyö keskitetty kahteen eri elinvoimakeskukseen (Pirkanmaa ja Lappi). Keski-Suomen ELY-keskus pitää hallituksen esitystä ilmastotehtävien osalta sikäli hyvänä, että ilmastotehtäviin liittyviä asiantuntijatehtäviä esitetään molempiin uusiin virastoihin. Jatkovalmistelussa on tärkeää kiinnittää huomiota sekä siihen, että ilmastotehtävien jakautuminen eri virastojen välillä on riittävän

yksityiskohtaisesti määritelty ja toisaalta varmistetaan myös resurssien riittävyys molemmissa virastoissa. Tämä huomio koskee myös muita tehtäväkokonaisuuksia, jotka jakaantuvat eri virastoihin.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

10 §:n 2 momentissa tulisi säätää, että yhteensovittamisryhmässä on edustettuna myös Lupa- ja valvontavirasto.

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Elinvoiman määritelmä (1 §): määritelmään voisi lisätä työvoiman saatavuus sekä kv-osaamisen hyödyntäminen.

Liite 4 (s. 199) työllisyyden edistämiseen ja maakunnallisen työllisyyden ja osaamisen kokonaiskuvan luomiseen ei riitä pelkkä tekstissä mainittu yhteistyö- ja seurantakeskustelu. Tarvitaan myös jatkuvaa yhteistyötä työllisyysalueiden ja muiden toimijoiden kanssa. Elinvoimakeskusten tulee pystyä vastaamaan työllisyysalueiden tiedolliseen tukeen pitkin vuotta esimerkiksi toimintaympäristön muuttuessa. Tästä syystä elinvoimakeskukset tarvitsevat työvoimapalvelun pseudonyymia raakadataa alueensa asiakkaista ja palvelujen käytöstä. Lakia työvoimapalvelujen järjestämisestä tulisi muuttaa niin, että elinvoimakeskusten tiedonsaantioikeuksia täsmennettäisiin valtakunnalliseen tietovarantoon pääsyn osalta sekä laajennettaisiin raakadatan osalta.

Liite 4 (s. 200) ELO-toiminta verkosto vetovastuineen huomioidaan hyvin, mutta ainakin yhtä tärkeä asia, jatkuva oppiminen, jolla tarkoitetaan nimenomaisesti työuran aikaista ei tutkintotavoitteista oppimista, jää vain maininnan tasolle/epäselvästi ilmaistuksi. Verkoston vetovastuu on kirjattu alueellisen verkoston ylläpitona, vaikka se sisältää monenlaisia tehtäväkokonaisuuksia. Jatkuvan oppimisen asiat pitää saada vahvemmin lakiin, nyt on vain pieni maininta perusteluissa.

Aiemmin ELY-keskuksen tehtävänä on ollut työelämän edistäminen, mutta nyt se on kirjoitettu tehtäviin muotoon ”työelämän laadun edistäminen” Laajemmin toimintaa kuvaava ilmaisu olisi ”työelämän edistäminen”.

Liite 4 (s. 200) kulttuuri ja luova talous nostetaan toimialoina erityisesti esiin. Elinvoimakeskusten edistävä rooli kulttuurin ja luovan osaamisen hyödyntämiseksi liiketoiminnassa muilla toimialoilla on hyvä asia. Sen sijaan toimialojen erityisrooli korostuu liiaksi maininnassa ”Luovien alojen ja luovan talouden osalta elinvoimakeskukset muodostaisivat tärkeimmät yritys-, kasvu-, neuvonta-, koulutus- ja kansainvälistymispalvelut avoimeksi yhteistyöfoorumiksi ja verkostoksi luovien alojen yrityksille.” Keski-Suomen ELY-keskus ei näe tarkoituksenmukaisena järjestää yritys-, kasvu-, neuvonta-, koulutus- ja kv-palveluita kulttuurin ja luovien alojen toimijoille erikseen. Kaikille aloille yhteiset yrityspalvelut tuovat luontaisesti toimialoja yhteen ja lisäävät niiden välistä synergiaa.

Liite 4 (s. 205) Elinvoimakeskuksen tehtävänä on Team Finland-kansainvälistymispalveluiden koordinointi alueellisesti. Asiakkuusnäkökulmasta Team Finland –palvelupolku ja kehitetyt asiakkuusyhteistyön välineet ovat aiempaa vahvemmin toiminnan ydintä. Kansainvälistymispalveluiden kokonaisuuden muuttuessa, tulee myös TF-toiminnan alueellista roolia tarkastella uudelleen ja tehdä palvelua näkyvämmäksi.

Kiertotalouden edistämistehtävä, yhdistettynä ilmastotehtäviin, löytyy asetuksesta keskitetyistä ympäristötehtävistä, mutta ei liitteen 4 kuvauksista. Kiertotalouden edistäminen liittyy oleellisesti myös elinkeinojen tehtäväkokonaisuuteen ja on kytköksissä useaan elinvoimakeskuksen tehtävään. Tehtävä tulisi määritellä osaksi elinvoimakeskusten alueellista toimintaa.

Lain 2 §:ssä säädetään elinvoimakeskusten tehtäväryhmien lisäksi myös muita tehtäviä, jotka ovat varsin suuria kokonaisuuksia. Tehtävien kokonaisvastuu jakautuu tällä hetkellä useille julkisille ja yksityisille toimijoille. Esimerkiksi yritystoimintaa edistävä neuvonta, palveluohjaus ja verkostotyö tulisi rajata elinvoimakeskusten osalta yhteistyöksi muiden toimijoiden kanssa.

Hallituksen esityksessä elinvoimakeskusten tehtävistä on merkille pantavaa, että eri tehtäväkokonaisuuksia on kuvattu hyvin erimitallisesti. Elinvoimakeskuksen eri tehtävät tulisi kuvata yhtenäisemmällä tarkkuudella. Tämä helpottaisi tulevien elinvoimakeskusten organisoitumista ja resurssien suunnittelua. Jos laki kuvaa jotain tehtävää hyvin tarkasti ja jostain ei löydy kuin ehkä yksi sana, saattaa se vaikuttaa merkittävästi elinvoimakeskuksen toiminnan suunnitteluun ja tehtäväkokonaisuuksiin.

Lain 3 §:ssä säädetään elinvoimakeskusten organisoinnista. EU-säädökset ohjaavat erityisen vahvasti muun muassa MMM:n hallinnonalan tehtäviä. Yhdenmukaisuuden periaatteen varmistaminen puoltaa tiukan EU-sääntelyn kohteena olevan hallinnonalan asioiden keskittämistä eri elinvoimakeskuksissa samanlaisen osastorakenteen alle. Toisaalta osastorakenteen tiukka sääntely

valtakunnallisesti voi viedä vapausasteita tehtävien tarkoituksenmukaisuuden tavoitteelta. Eri näkökulmien painoarvoa pitäisi tarkastella huolellisesti lakitekstissä, jotta se ei aiheuta ongelmia elinvoimakeskusten organisoitumisessa.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Yleishallinnollisen ohjauksen ja toimialaohjauksen yhteensovittaminen nähdään huomionarvoisena tavoitteena, erityisesti mikäli osastorakenteiden myötä poikkihallinnollisuuden tarve ohjauksessa muuten vähenee. Ei riitä, että ”Yleishallinnollisen ohjauksen ja toimialaohjauksen välillä olisi usein yhteys toisiinsa ja niitä koskevia toimia olisi valmisteltava yhdessä.” Niin strategiset tulossopimukset, kuin toimialakohtaiset tulossopimukset tulisi koordinoita entistä paremmin yhteensopiviksi niin sisällöltään kuin aikatauluiltaan ja tarkasteluiltaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön kaksoisrooli sekä yleis- että toimialaohjaajana haastaa erityisesti toimialaohjauksen. ELY-keskusten aikana on havaittu, että toimialaohjaus jää yleisohjauksen jalkoihin, erityisesti substansseihin liittyvissä kannanotoissa.

Lain 8 § Elinvoimakeskusten ohjauksen yhteensovittaminen: 2 momentissa tulisi säätää, että yhteensovittamisryhmässä ovat edustettuina myös elinvoimakeskukset. Tämänhetkinen kirjaus mahdollistaa mukanaolon vain mahdollisissa valmisteluryhmissä, mikä ei ole riittävä. Lisäys perusteluineen tulisi kirjata myös liite 4:n yksityiskohtaisiin perusteluihin (s. 212).

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

Elinvoimakeskuksen rooli ja yhteistyön määrittely Kehan toiminnassa: 16 §:n 2 momentin perusteluihin tulisi lisätä, että kehittäminen- ja hallintokeskuksen johtoryhmän kokoonpanoon kuuluu hallinto- ja kehittämissäkeskuksen johtajan lisäksi elinvoimakeskuksen nimeämä edustaja. Yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi kirjata, että elinvoimakeskusten ja kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimintaprosessit ovat monilta osin yhteisiä, joten elinvoimakeskusten edustajan on oltava tiiviisti mukana laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita käsiteltäessä.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittäminen- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

Aluehallintouudistuksiin liittyvät lait

Nykyisten ELY-keskusten hoitamat alueidenkäyttöön liittyvät tehtävät jakautuvat aluehallintolakiehdotusten mukaan jatkossa sekä elinvoimakeskuksiin että Lupa- ja valvontavirastoon. Lakiehdotusten mukaan elinvoimakeskuksen tehtäviin on jäämässä alueidenkäytön osalta ainoastaan edistämistehtävä. Tehtävänjakoon liittyy keskeisesti myös alueidenkäyttölaki, joka on parhaillaan laadittavana.

Liikenneasioihin liittyen tulee huomata seuraavaa:

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä (LjMt) mukaan ELY-keskukset vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta Väyläviraston ohjauksen mukaisesti. ELY-keskusten Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueen (ELY-L) tehtäviä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan ovat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen. Elinvoimakeskuksista annetun lakiehdotuksen mukaan liikenteen tehtävät säilyvät nykyisellään lukuun ottamatta julkisen liikenteen järjestämistehtäviä.

Tällä hetkellä maanteiden ja tienpidon osalta ELY-L:n toimiminen lausunnonantajana alueidenkäytön suunnittelussa perustuu LjMt-lakiin. Maantieverkon ulkopuolella liikennejärjestelmään liittyen ELY-L:llä on mahdollisuus ohjata alueidenkäytön suunnittelua, esimerkiksi kestävien kulkutapojen edistämisen osalta tai liikennejärjestelmän kokonaistoimivuuden osalta, perustuen vielä voimassa olevaan maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka nyt korvautuu alueidenkäyttölailailla.

Keskeisiä tarkasteltavia liikennekysymyksiä alueidenkäytön suunnittelussa ovat liikenneturvallisuus, liikenteen toimivuus eri tienkäyttäjryhmien kannalta sekä muutokset autoliikenteen suoritteessa ja elinympäristön laadussa. Osallistumalla alueidenkäytön suunnitteluun mahdollistetaan maantieliikenteen nykyiset ja tulevaisuuden tilantarpeet ja otetaan kantaa alueidenkäytön kehittämiseen muun muassa tieverkon toimivuuden ja turvallisuuden näkökulmista. Alueidenkäytön suunnittelussa esitetään myös maantieverkon toiminnallinen ja hallinnollinen luokitus. Liikenteeseen liittyvien valtakunnallisten, seudullisten ja paikallisten strategioiden ja ohjelmien huomioon ottaminen on myös mahdollista alueidenkäytön suunnitteluun osallistumalla. Osallistuminen tarkoittaa neuvotteluihin osallistumista, lausuntojen antamista ja tarvittaessa myös muutoksenhakemista kuntien päätöksiin, jossa ELY-L toimii itsenäisesti toimialaansa liittyvissä asioissa. Tiivistäen ELY-liikenteen päätehtävänä alueidenkäytön suunnitteluun osallistumalla on huolehtia, että alueidenkäyttöhankkeissa huomioidaan tienpidon tarpeet maanteiden osalta, mutta huolehtia myös siitä, että koko liikennejärjestelmä toimisi asianmukaisesti.

Koska liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät ovat valtion aluehallinnon uudistuksen myötä siirtymässä elinvoimakeskuksiin, muutos tulee huomioida alueidenkäyttölain uudistustyössä elinvoimakeskusten tehtäviä määriteltäessä ja tarvittaessa selkeyttää alueidenkäytön tehtäviä myös lakiin elinvoimakeskuksista ja Lupa- ja valvontavirastosta. On hyvä varmistua siitä, että jatkossakin sille virastolle, jolla on tarvittava substanssiosaaminen ja resurssit alueidenkäytön suunnittelun ohjaamiseen liikenteen järjestämisen osalta, on myös laissa selkeästi osoitettu tehtävä alueidenkäytön suunnittelua ohjaavana tahona. Elinvoimakeskuksen yhtenä tehtävänä on

liikennejärjestelmän toimivuus ja tältä osin sillä tulisi olla selkeä toimivalta alueiden käytön suunnittelussa. Selkeys on tärkeää myös kunnille ja maakuntaliitoille, jotka omalla alueellaan vastaavat alueiden käytön suunnittelusta.

Laki eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa

Lakiesityksessä eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa (yhden luukun periaate) ja sen perusteluissa on jäänyt huomiotta se, että kaavoitus-, lupa- ja asiantuntijatehtävät liikenteen osalta ovat siirtymässä aluehallinnon uudistuksessa elinvoimakeskuksiin, jonne ELY-keskusten liikenteen vastuualueen tehtävät ovat uudistuksen myötä siirtymässä kokonaisuudessaan joukkoliikennetehtäviä lukuun ottamatta. Vaikuttaa siltä, ettei lakivalmistelussa ole lainkaan tunnistettu elinvoimakeskusten roolia liikenteen alueidenkäyttötehtävissä taikka hankkeisiin liittyvissä liikenteen lupa- ja asiantuntijatehtävissä.

Liikenteen alueidenkäyttöön liittyviä tehtäviä, jotka lakiesityksen valmistelussakin on hyvä tunnistaa, ovat muun muassa osallistuminen kaavoitukseen ja muihin alueidenkäytön suunnittelun menettelyihin, osallistuminen ympäristöön liittyviin lupa- ja arviointimenettelyihin, lausuntojen kuten naapurinkuulemislausuntojen antaminen sekä toimiminen itsenäisenä muutoksenhakijana alueidenkäyttöön liittyvissä päätöksissä. Lisäksi tienpidon lupatehtävät ovat jäämässä elinvoimakeskuksiin (osa keskitettynä Pirkanmaalle).

Ympäristöasioiden käsittelylaissa säädettäisiin myös eräiden lupahakemusten väliaikaisesta etusijasta Lupa- ja valvontavirastossa vuoden 2030 loppuun saakka. Kyse olisi nykyisin voimassa olevasta vihreän siirtymän hankkeiden etusijasta, jonka voimassaoloaika jatkettaisiin tällä esityksellä neljällä vuodella. Tässä yhteydessä on huomioitava myös ELY-keskusten nykyisten vihreän siirtymän lisäresurssien jatkamistarve vuoteen 2030 saakka. Muutoin riskinä on erityisesti YVA-tehtävien ruuhkautuminen, jolla on välittömiä vaikutuksia asiakkaisiin.

Samoin ennakkollisen neuvonnan riittävä resursointi on lupaprosessien sujuvoittamista ja asiakaspalvelua ajatellen olennaista. Ennakolliseen neuvontaan liittyy myös asiakkaiden riittävä asiantuntemus ja esimerkiksi hakemuksen yhteydessä annettavien tietojen riittävyys. On riski, että ennakkolliseen neuvontaan käytetään kohtuuttomasti resursseja erityisesti, jos tämän lain säätämisen yhteydessä ei huomioida asiakkaan/hakijan velvollisuutta selvillä olost ja hankkeen käsittelemiseksi tarvittavien tietojen hankkimisesta.

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

Lakiesityksen 6§ mukainen lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävä vastata laissa tarkoitettujen, toimivaltaan kuuluvien lupa-asioiden käsittelyä koskevasta neuvonnasta ja tarvittavasta yhteydenpidosta hakijoihin sekä tarpeen mukaan myös muihin tahoihin ja viranomaisiin koko lupaprosessin ajan, vaatii riittävää henkilöresurssia. Tehtävän toteuttamisessa olennaista on myös viranomaisten, kuntasektorin ja asiakkaiden kattava sähköisten alustojen käyttö.

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttine tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttine tästä pykälästä

Ehdotettu toimialuejako on Keski-Suomen näkökulmasta hyvä ja kannatettava. Elinvoimakeskusten muodostaminen valtakunnallisten kasvukeskusten, kuten Jyväskylän, ympärille vahvistaa myös alueellista vaikuttavuutta.

Keski-Suomen elinvoimakeskuksen alueena on yksi maakunta, mikä eroaa monista elinvoimakeskusalueista. Keskitetyt läntisen alueen rakennerahastotehtävät ja liikenteen hankintatehtävät ulottavat toiminnan maakuntaa laajemmalle alueelle. Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että ohjauksen kokonaisuudella elinvoimakeskuksille luodaan taloudelliset ja muut edellytykset lainsäädännön vaatimukseen vastaamiseksi.

Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien muodostaman alueen jakautuminen kahdeksi elinvoimakeskukseksi aiheuttaa merkittäviä haasteita tehtävien hoitamiselle ja lisää elinvoimakeskusten yhteenlaskettua resurssitarvetta.

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttine tästä pykälästä

Asetus jättää melko vähän säätövara osastorakenteeseen. Toiminnallinen tarkoituksenmukaisuus, samoja tavoitteita edistävien tehtävien organisoimiseksi samaan osastoon aiheuttaa haasteita. Esimerkiksi voi nostaa elinkeinotoimintaa edistävän kokonaisuuden, jossa välittävänä toimielimenä toimimisen eriyttämisvaatimus niin rahoituksen, hanketoiminnan, maksatuksen kuin jatkotoimien osalta määrittää organisoitumista. Yrittäjyyttä ja elinkeinotoimintaa edistävät tehtävät saattavat erkaantua entistä kauemmaksi elinkeinot ja osaaminen osaston kokonaisuudesta. Maaseudun yritysrahoitus sekä maatalous yhtenä yrittämisen muotona loitontuu niin ikään elinkeinojen kokonaisuudesta.

Osastorakenne haastaa myös tavoitteen asiakaslähtöisyydestä ja eri hallinnonalan tehtävien organisoinnin yhdistämisestä. Osastorakenne jättää kysymyksiä myös kaikkia osastoja koskettavien toimintojen organisoimiselle.

Tiukassa osastojen organisoinnissa vaikuttaa korostuvan toimialaohjauksen näkökulma ja suoraviivaisuus. Tehtävien tärkeä poikkihallinnollinen tarkastelu saattaa jäädä yhteensovittamisryhmän tavoitteesta huolimatta kokonaisuutena entistä vähemmälle.

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykälistä

Yleistä keskitettävistä tehtävistä

Keskitettävien tehtävien lukumäärä on suuri ja ne hajautuvat eri elinvoimakeskuksiin pääosin yksittäisinä tehtävinä, suurempien kokonaisuuksien sijaan. Keskittäminen voi olla tehokkuuden ja osaamisen kannalta järkevää, mutta se vie samanaikaisesti painoarvoa tavoitelluilta vahvoilta elinvoimakeskuksilta. Keskittäminen haastaa myös elinvoimakeskusten asiakkaan, kun tehtävien hoito pirstoutuu eri puolille maata, eikä alueellista läsnäoloa voida kaikkien tehtävien osalta saavuttaa. Asiakkaan näkökulmasta myös viraston tehtäväkokonaisuuden hahmottaminen vaikeutuu.

Hyvä esimerkki toimivasta keskittämisestä on rakennerahastotyön keskittäminen suuralueille. Maksatuksen ja jatkotoimien osalta on pohdittu, että työtä voitaisiin tehdä jopa valtakunnallisesti, entistä enemmän keskittämällä. Toisaalta asiakasnäkökulmasta myöntö, maksatus ja jatkotoimet nähdään yhtenä prosessina, joka puolustaa nykyistä rakennetta. Toisena hyvänä ja vakiintuneena kokonaisuutena voidaan nostaa esiin toimiva liikenteen hankintojen keskittäminen.

Ympäristöasioiden laaja keskittäminen eri elinvoimakeskuksiin vie toimivallan useissa asioissa alueen elinvoimakeskuksen ulkopuolelle. Esimerkiksi aluetta ja sen sidosryhmiä ja verkostoja laaja-alaisesti koskettavat ilmasto- ja kiertotaloustehtävät tulee voida sijoittaa kokonaisvaltaiseksi osaksi alueellista kokonaisuutta. Lisäksi ilmastoasioiden jakaminen useampaan keskitettävään kokonaisuuteen, ohjaavan tahon mukaan, haastaa poikkihallinnollisuuden tavoitteen. Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että hallituksen esityksen perusteella jää jossain määrin epäselväksi, millä tavalla alueellinen ulottuvuus eri palveluissa määritellään ja millä taholla on asiaan liittyvä toimivalta.

Vesitalous- ja vesienhoitotehtävien jakautuminen erillisiin tehtäväkokonaisuuksiin, ja Keski-Suomen osalta myös kahteen eri elinvoimakeskukseen, haastaa toimintojen yhtenäisyyden ja keskinäisen riippuvuuden tarkastelun. Erityisesti vesien- ja merenhoidon tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden tuloksekas toteuttaminen edellyttää alueen toimijoiden hyvää tuntemusta. Lisäksi

edistämis- ja toimeenpanotehtävät ovat hyvin usein ympäristön ennallistamiseen tähtääviä. Tehtävän sijoittamisella jokaiseen elinvoimakeskukseen, keskittämisen sijaan, voitaisiin hakea synergiaetuja elinvoimakeskukseen sijoitettavien luonnonsuojelun tehtävien kanssa. Tämä tukisi osaltaan myös tulevan EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoa.

Tehtävien keskittämisessä on huolehdittava riittävästä alueellisesta läsnäolosta. Tehtävien hoitamiseen on oltava resurssit, vaikka toimivalta on alueen ulkopuolella.

Vahva tehtävien keskittäminen saattaa johtaa siihen, ettei elinvoimakeskuksista tule kaikilta osin sen kaltaisia vahvoja alueellisia toimijoita, joita uudistuksella on hallitusohjelman mukaan tavoiteltu. Keski-Suomen ELY-keskus näkee riskin kustannusten nousulle pidemmällä aikajänteellä. Osa ympäristötehtävistä jaetaan sekä Lupa- ja valvontaviraston että elinvoimakeskusten tehtäväksi, ja useita elinvoimakeskukseen osoitettuja tehtäviä esitetään keskitettäväksi eri tavoin. Osa elinvoimakeskuksissa keskitettävistä tehtävistä on sellaisia, joiden tuloksekas hoitaminen edellyttää läsnäoloa alueilla. Näin kaikki keskittämiset eivät johda kustannusvähennyksiin, vaan alueellisen resurssitarpeen myötä jopa kustannusten nousuun. On huomioitava, että tehtävän keskittäminen tarkoittaa myös resurssin sekä direktio-oikeuden siirtymistä siihen virastoon, johon tehtävä on keskitetty.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Vesiliikennelaki

Esityksen mukaan vesiliikennelain mukaiset tehtävät ovat siirtymässä elinvoimakeskukseen ja maastoliikennelain mukaiset tehtävät lupa- ja valvontavirastoon. Käytännön tasolla esitetty ratkaisu toisi nykytilanteeseen nähden lisäkustannuksia, ja sekä vesiliikennelain että maastoliikennelain mukaiset asiat tulisikin käsitellä samassa viranomaisessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Maastoliikennelaki

Esityksen mukaan vesiliikennelain mukaiset tehtävät ovat siirtymässä elinvoimakeskukseen ja maastoliikennelain mukaiset tehtävät lupa- ja valvontavirastoon. Käytännön tasolla esitetty ratkaisu toisi nykytilanteeseen nähden lisäkustannuksia, ja sekä vesiliikennelain että maastoliikennelain mukaiset asiat tulisikin käsitellä samassa viranomaisessa.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Keski-Suomen ELY-keskus pitää kannatettavana sitä, että toimeenpanovastuusta säädettäisiin nyt selkeästi lain uudessa 6 §:ssä. Nykyisin niukahko vesienhoidon henkilöresurssi hoitaa sekä suunnittelua että toimeenpanon edistämistä 6-vuotisessa vesienhoidon syklissä. Nyt nämä tehtävät eriytetään eri virastoihin. Virastojen välinen yhteistyö on välttämätöntä, ja tästä olisikin Keski-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista säätää nyt käsillä olevassa lainsäädännössä. Ehdotamme lisäksi, että vesienhoitosuunnitelmien yhteensovittamiseksi perustettaviin vesienhoidon ohjausryhmiin nimettäisiin edustajat myös vesienhoitoalueella toimivaltaisista vesienhoidon toimeenpanosta sekä vesivaratehtävistä vastaavista elinvoimakeskuksista.

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Keski-Suomen ELY-keskus pitää nykyiselle alueelleen muodostettavaa elinvoimakeskusta toimialueen osalta, ja maakunnan kasvukeskusta Jyväskylää päätoimipaikan osalta, tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena.

Verrattaessa elinvoimakeskuksia keskenään, huomio kiinnittyy maantieteellisesti ja asukasmäärältään eri kokoiisiin alueisiin, mikä haastaa asetuksella säädetyn tehtävien

yhdennäköisen organisoimisen. Keski-Suomen elinvoimakeskuksen näkökulmasta, osastojako jättää vain vähän liikkuma- ja säätövaraa tehtävien organisoimiseksi. Tämä voi hankaloittaa osastojen parhaan vaihtoehdon löytämistä, ja vähentää eri hallinnonalojen tehtävien yhdistämisestä saavutettavaa hyötyä.

Asetuksessa mainittujen keskitettävien tehtävien määrä on lähtökohtaisesti suuri. Vakiintuneet ja hyvin toimivat kokonaisuudet, kuten rakennerahastotehtävien tai liikenteen hankintojen alueellinen keskittäminen on järkevää säilyttää ennallaan. Sen sijaan pitkällä listalla on myös varsin pieniä tehtäväkokonaisuuksia, joiden keskittämisestä saatava hyöty saattaa olla kyseenalainen. Keskittäminen myös hajottaa asiakasnäkökulmasta tehtävien hoidon kenttää, mikäli alueellinen läsnäolo ei toteudu.

Keskitettyjen tehtävien laaja osuus erityisesti ympäristötehtävien osalta, aiheuttaa huolen toimivallan siirtämisestä alueen ulkopuolelle. Se rapauttaa samalla alueellisten elinvoimakeskusten vahvaa roolia oman alueensa kokonaisvaltaisina toimijoina.

Rakennerahastotehtävissä (laki 756/2021) Keski-Suomen ELY-keskus toimii tällä hetkellä välittävänä toimielimenä seitsemän maakunnan alueella yritystukien (EAKR, JTF, kansalliset) sekä ESR+-ohjelman osalta. Länsi-Suomen alueeseen kuuluu Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Satakunta ja Varsinais-Suomi. Kanta-Hämeen maakunnan liittäminen Pirkanmaan elinvoimakeskukseen tulee nostamaan Länsi-Suomen alueen rahoitusvolyyymiä merkittävästi. Toiminnallisesti Kanta-Hämeen siirtyminen osaksi läntistä rakennerahastoaluetta on kannatettava hallinnon selkeyttämiseksi. Siirtymisen tulisi tapahtua EU:n rahoituskausien vaihteessa vuodesta 2028 eteenpäin. Tämä olisi sekä hakijoiden että hallinnon kannalta selkeämpää.

Kanta-Hämeen maakunnan liittyessä osaksi kokonaisuutta, tulisi tehtävien lisäyksen näkyä myös välittävänä toimielimenä toimivan Keski-Suomen elinvoimakeskuksen toimintamäärärahoissa. Tekninen tuki on suhteessa pieni, eikä se riitä kattamaan arviolta 3–4 htv:n resurssien lisäystä.

Tiedonkulun varmistaminen elinvoimakeskusten sekä Lupa- ja valvontaviraston välillä on organisaatorakenteen uudistuessa erittäin tärkeää. Alueellisen läsnäolon säilymistä on pidetty myös yhtenä vahvana perusteena uudistukselle. Lainsäädännössä ei määritellä virastojen välistä yhteistyötä. Valtakunnallisen yhdennäköisyyden lisäksi myös alueellisen yhteistyön onnistuminen on kriittistä, jotta koettu palvelu ja prosessien sujuvuus paranevat.

Jotta uudistukselle asetetut tavoitteet voivat elinvoimakeskuksen osalta toteutua, on tärkeää, että elinvoimakeskuksilla on riittävät pysyvät resurssit. Erityisesti ohjelmaluontoisissa tehtävissä, määräaikaisten resurssit eivät tue pitkjänteistä toiminnan suunnittelua ja organisoimista.

Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että esitetyillä muutoksilla voidaan mahdollistaa uudistuksella tavoiteltu monialainen, poikkihallinnollinen, alueilla aidosti läsnäoleva ja riittävän toimivaltainen aluehallinto.

Rantanen Tiia
Keski-Suomen ELY